

Det ska vara lätt att hitta rätt – för en mer tillgänglig äldreomsorg

Webbinarium i samarbete med Sveriges kommuner och Regioner (SKR)

Program

Kl. 10.00 **Inledning** av Christine Tell, Socialstyrelsens nationella kompetenscentrum för äldreomsorg och Sabina Joyau, Sveriges kommuner och regioner (SKR)

Del 1 Nya sätt att nå ut till äldre och anhöriga

- Exempel och erfarenheter från Nacka, Uppsala och Hammarö kommun
- Panelsamtal

10.55-11.05 Paus

Del 2 Insatser utan behovsprövning – vad gäller?

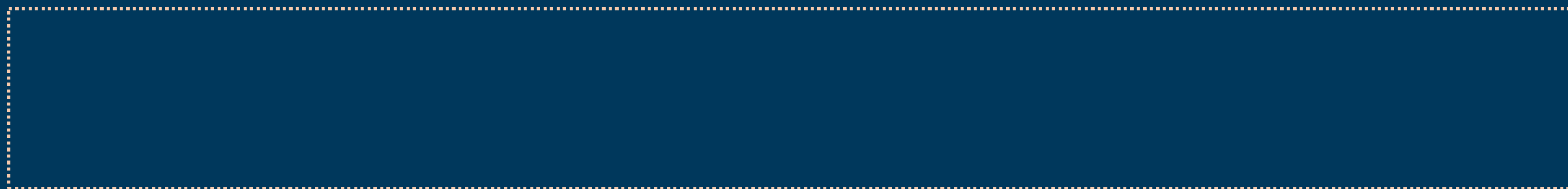
Sayran Khayati, jurist på Socialstyrelsen

Del 3: Kommuner berättar om sitt arbete med insatser utan behovsprövning

- Exempel och erfarenheter från Karlshamns och Lunds kommun
- Panelsamtal

11.50-12.00 **Summering och information om aktuella stöd och kommande aktiviteter**

12.00 Avslut

SAMLOKALISERAD SENIORMOTTAGNING

Samverkan med den äldre i fokus mellan Nacka kommuns äldreenhet, Boo vårdcentral (Region Sthlm) och Nacka Rehabcentrum (Region Sthlm)

SENIORMOTTAGNING – ETT SAMLOKALISERAT TEAM FÖR 75+

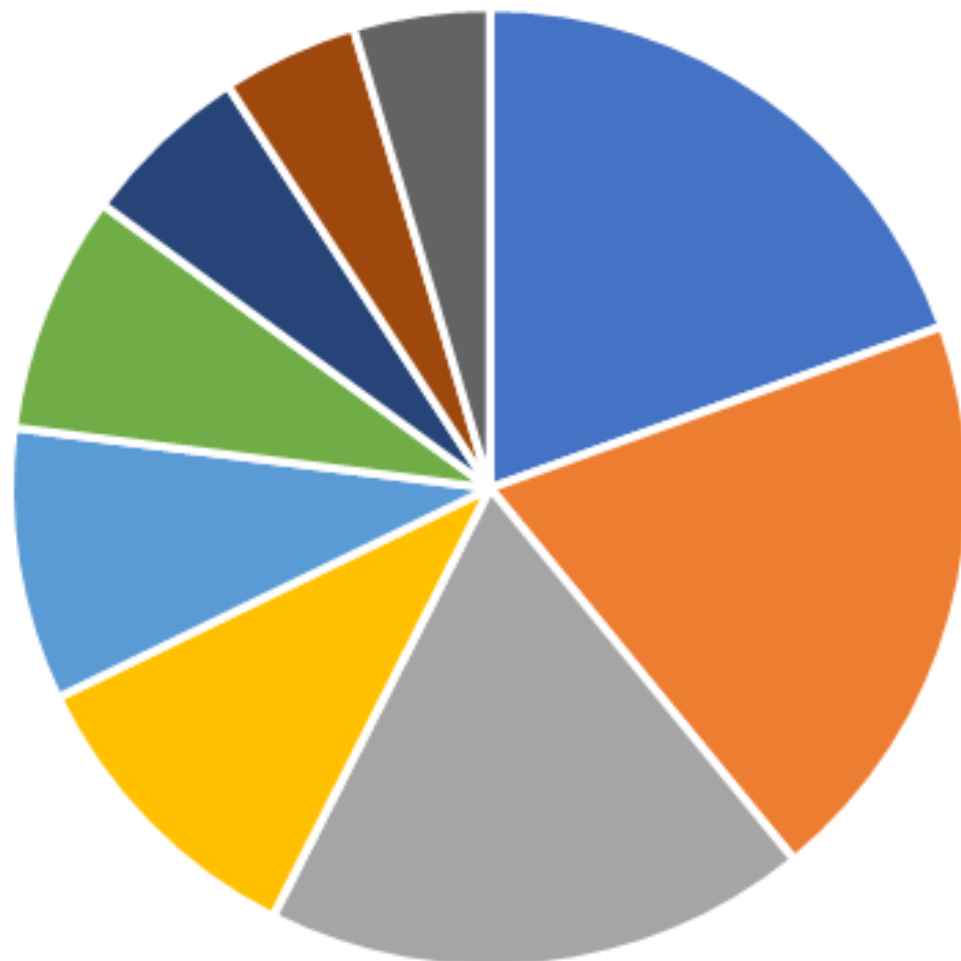
- Varje torsdag på plats på vårdcentralen
- **Ronden är navet**
- Diskussion av mellan 6-26 ärenden på 1-1,5 timme
- De flesta besöken är hembesök - genomförs i team-mix
- Omvårdnadsbehov kontra medicinska, 50% behövt läkarkontakt
- 35% inskrivna i hemsjukvård

SENIORMOTTAGNINGENS TEAM

Kontaktorsak

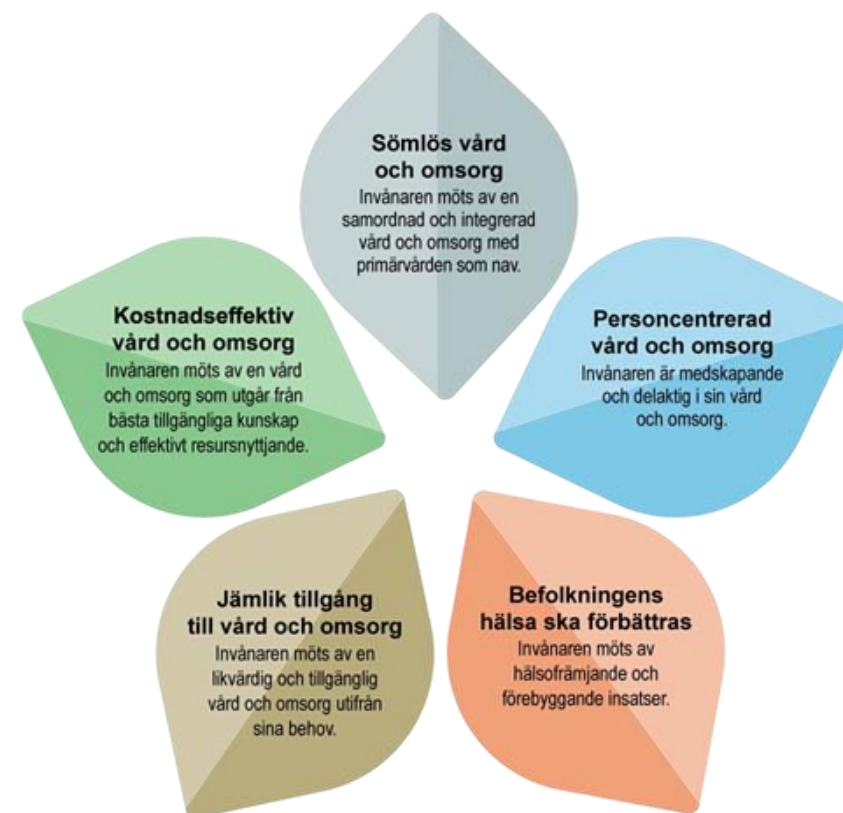
- Behov av flera kontakter
- Behov av hemtjänst
- Ohållbar hemsituation
- Hjälpmedel
- Psykisk ohälsa
- Läkemedel
- Mobilisering
- Minnesutredning
- Yrsel

FALLBESKRIVNING: SVEN

- 76 -åring man. Anhöriga tar kontakt med VC då han glömmer saker, är sig inte lik.
- Bokas till husläkare för att starta en minnesutredning. Träffar även distriktsjuksköterska på seniormottagningen i anslutning till läkarbesök, erbjuds hembesök av distriktssköterska och biståndshandläggare redan dagen efter. Under teambesök i hemmet framkommer svårigheter med matlagning, läkemedelshantering, ADL och ekonomi. Sven är förvirrad. Besöket mynnar ut i en ansökan om kommunala insatser, matdistribution.
- Vårdinsatser i form av läkemedelshantering, Nacka RehabCentrum gör hembesök 6 dagar senare för hjälpmedelsöversyn.

VARFÖR EN SAMLOKALISERAD SENIORMOTTAGNING?

- Lång tradition av samverkan i Nacka och stort engagemang för våra äldre
- Behov av att utveckla teamarbete
- Ville få ett snabbare flöde från kontakt, handläggning och åtgärd och vi ville minska stuprören
- Utgå från den länsövergripande handlingsplanen för god och nära vård – göra det ”på riktigt”!
- Start september 2023 i Boo, Nacka

NESTOR FOUS UTVÄRDERING VISAR

- Patienten/kunden upplever God och Nära Vård
- Stuprören har försvunnit
- Samordning av insatser avlastar alla
- Kunskaps- och informationsöverföring mellan aktörer- en samlad bild av den äldre
- Samverkansbehov identifierats och stärkts
- Arbetssätt positiv inverkan på arbetsmiljö

HUR IMPLEMENTERAR MAN ETT NYTT ARBETSSÄTT I FÖRHÅLLANDE TILL POLITIKEN?

Den nya demografiska verkligheten

Ett av äldrenämndens fokusområden

Det är attraktivt för anordnare att verka i Nacka. Valfärden för Nackas seniorer utvecklas i nära samarbete mellan kunder, anordnare, hälso- och sjukvård samt civilsamhället.

God och nära vård i Nacka (GoNV)

- Handlingsplan GoNV kopplad med såväl Nya SoL som Mål och budget
 - Insatser i rätt tid för rätt person – effektivt för både Nackabon och kommunen
 - Stöds delvis av statsbidrag
- Fokusområden inom äldreområdet
 - Vidareutveckling av seniormottagningar – från 1 till 3 under 2025, fortsätter under 2026

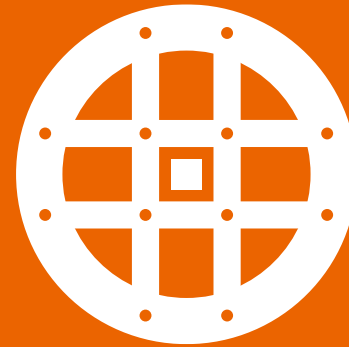
VI UTFORMADE SENIORMOTTAGNINGEN TILLSAMMANS

"Vi har fräckheten
att leva längre och
längre så frågan blir
större och större
när vi blir fler och
fler!"

- Kenneth Sjöqvist, PRO Saltsjöbaden och Siw Embrén, SPF Seniorerna Boo
- Deltagarna bidrog med exempel som skapade insikter och aha-upplevelser för hela gruppen och spred information.
- "Delaktigheten var ett stort plus, att våra synpunkter räknades."
- "Kommunen och regionen arbetar tillsammans på ett effektivt sätt, vilket ger ett positivt exempel för framtida projekt."

NACKA
K O M M U N

Seniorguide

Uppsala kommun

Malin Bengtsson, Malin Larsson Hansson

Vård- och omsorgsförvaltningen, avdelning myndighet

6 november 2025

Seniorguide - vilka är vi?

Vägen in till myndigheten och vägledning i äldrefrågor.

Målet är trygga och välinformerade äldre.

- Funnits sedan 2008
- Telefontider förmiddag och eftermiddag alla dagar
- Svarar på frågor även via e-post
- Biståndshandläggare med bred erfarenhet

Svårt att hitta rätt

- Seniorguide ska underlätta

*"Mamma behöver hjälp,
men hon vill inte"*

*"Jag vet inte om jag har
kommit rätt nu"*

*"Jag har hjälpt min partner
i flera år, men nu orkar jag
inte längre"*

Ett informationsuppdrag

- stor bredd på kunskap och information

I uppdraget ingår bland annat att

- Intuitivt informerande
- Handlägga beslut om trygghetslarm och fördelar inkomna ärenden till ordinarie enheter
- Svara på frågor om behovsprövade insatser, icke behovsprövade insatser och utförandet av dessa
- Vägleda och hänvisa vidare inom kommunens verksamheter, men även till utomstående aktörer

Informationsmaterial - ett viktigt komplement

Seniorguiden är en broschyr som innehåller information om insatser och stöd.

Den finns även på finska samt inläst.

Det finns även sedan hösten

- Ny webb för äldre och senior
- Tidningen Senior som skickas ut till alla 70+ i Uppsala.

Avslutningsvis

Information och vägledning är viktigt –
men lika viktigt kan det vara att stötta
genom att lyssna.

TACK!

Vid ytterligare frågor: seniorguide@uppsala.se

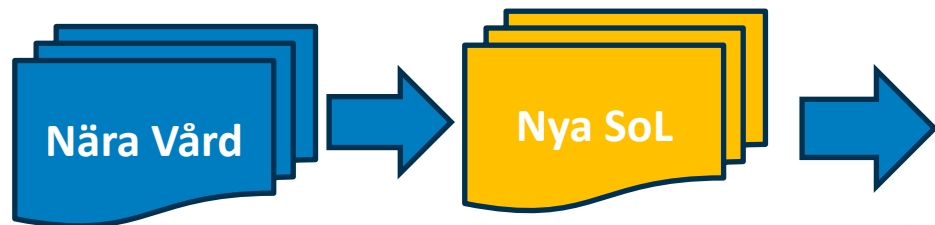
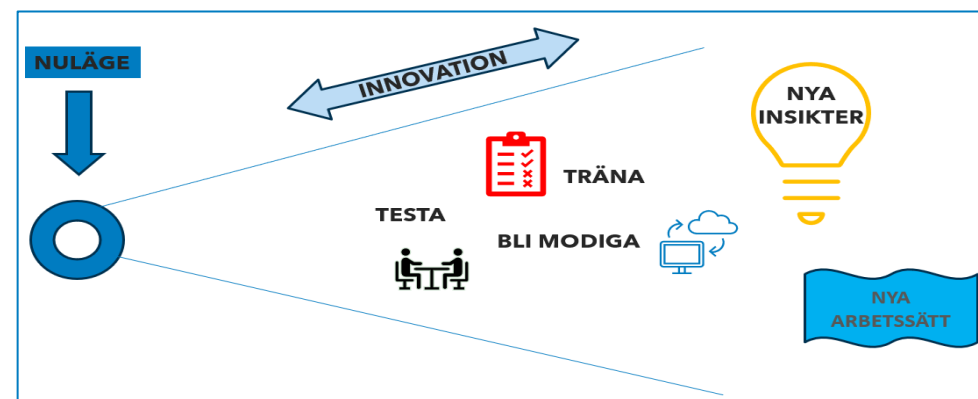
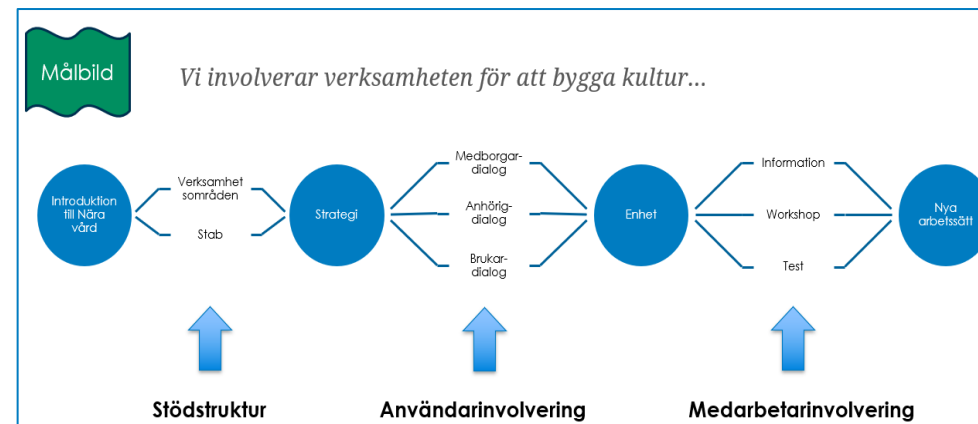
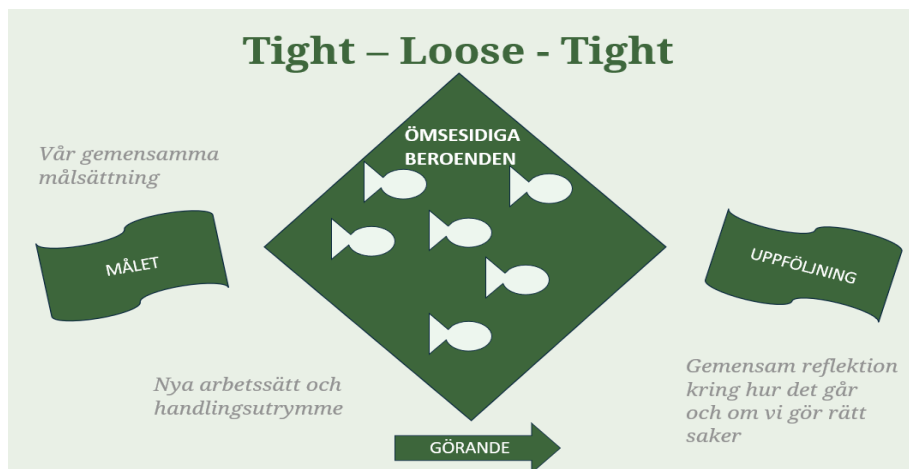

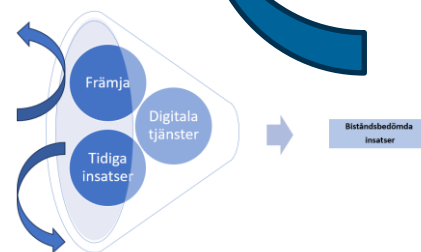
Äldreomsorg i omställning

Seniormottag det naturliga steget

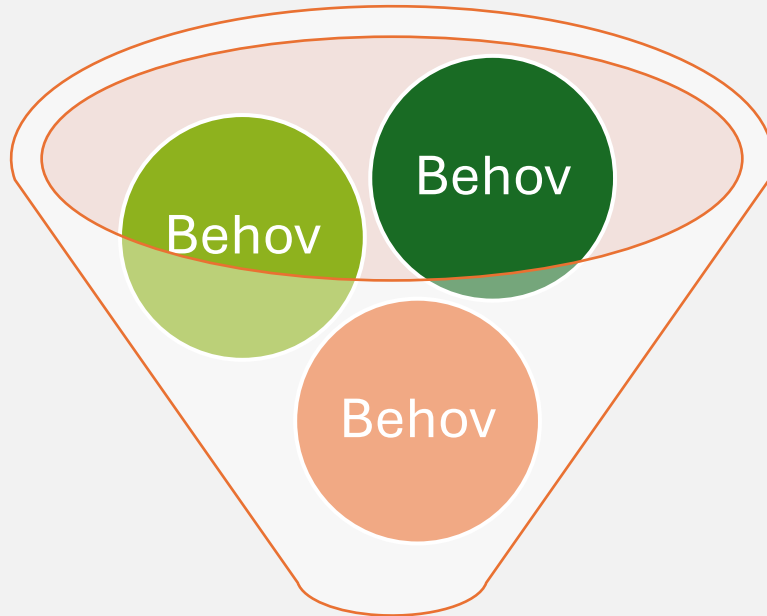
Stegmodellen hjälper oss att:

- sortera insatser
- göra förflyttningar
- upptäcka det vi saknar
- införa nya arbetssätt
- sluta göra det som inte fungerar

Universell nivå	Selektiv nivå	Indikerad nivå- Myndighet
Här finns: * Sociala Träffpunkter * Program för seniorer * Nyhetsbrev * Allis	Här finns: * Seniormottag * Digital fixare * US förebyggande hembesök * Aktivitetsvård * US Trygg hemgång Wälfärdsteknik * Evondos * Trygghetskamera * Mobil trygghetslarm * Digitala inköp * Dusch och spolbidé * Sensorer * Wellbee * Circaid juxtalite – i stället för benlindning * Softtillt – vändbar säng * Digital träning Habbie * Privat larmklocka * Robotdamsugare * Digital hemtjänst Aktiviteter som erbjuds är: * Dagverksamhet vid kognitiv sjukdom * Social plattform för hemtjänstagare * Social plattform som anhörigstöd * Individuellt digitalt påplats stöd * Förebyggande hembesök * Stöd till ett självständigt liv * Promenadgrupp för ensamma * Herrbrunch * Trygg hemgång * Hemrehabilitering * Funktionstest vid första hjälpmedlet * Gruppträning för personer i ordinärt boende med nedsatt funktion. Aktiviteter: * "Kommunrestauranger" * Pubkväll med PRO * Sopplunch med kyrkan * Sportkvällar * Seniorbingo med PRO	Socialtjänsten * Hemtjänst * Trygghetslarm * Avlösning * Korttidsboende * Växelvård * Särskilt boende Hemsjukvård/ Rehab * Åtgärdande HSL insatser * Åtgärdande rehabinsatser * Förskrivning av Hjälpmedel

Seniormottaget – Visionen 2024

Icke biståndsbedömda
insatser/föreskrivningar/digitala tjänster

Biståndsbedömda
insatser/föreskrivningar/digitala tjänster

Ramen

*Att utveckla och testa på olika
förebyggande och främjande
åtgärder*

*Att följa intentionerna i nya
Socialtjänstlagen och
omställningen till god och nära
vård, hälsa & omsorg*

Seniormottag 2.0

*Säkerställa att ingen brukare
hamnar i kläm.*

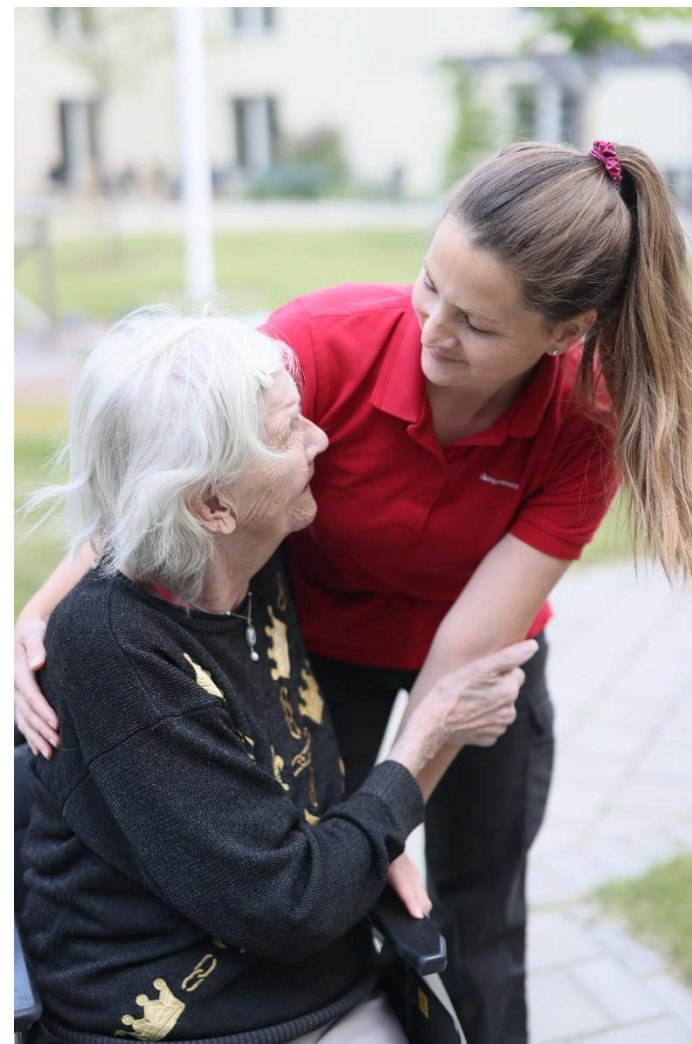
*Utveckla ett multiprofessionellt
och tillitsbaserat arbetssätt*

Seniormottaget 2025

Processledare
Biståndsbedömmare 0,8
Arbetsterapeut 1,0
Sjuksköterska 1,0
Fysioterapeut 0,5
US Föreb. Hembesök 1.0
Digital fixare 1.0
Specialist US Demens 0.2

Syftet med seniormottaget

Att nå ut till människor, innan problemet uppstår eller växer. Att jobba kunskapsbaserat, förebyggande, fånga upp individer i ett tidigt skede innan de blir beviljade insatser. Att förebygga fall, fånga upp digitalt utanförskap, ensamhet samt behov av förebyggande insatser av sjuksköterska. Samt att arbeta förebyggande i ett tidigt skede med anhöriga till personer som sviktar kognitivt.

Fördelar med Seniormottag

En längre trappa till
biståndsbedömda
insatser

Nöjda Seniorer

Bättre användning
av resurser

Friskare seniorer

Möjlighet till bättre
underlag i
utredningar

Process hittills

Via Kontaktcenter, telefon,
mail, från bistånd, SSK, rehab
och hemtjänst eller akuten
och vårdcentralen

1. Ärende inkommer

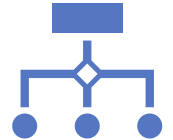
2. Förhandsbedömning av BiB,
SSK eller AT

3. Ärendet tilldelas en eller
flera medarbetare

4. Rådgivande hembesök och
bedömning

5. Behovet tillgodoses via
förebyggande insatser/ skickas
vidare till ordinarie verksamhet

MAKKT – Ett bedömningsverktyg

- Mål - Kan vi nå målet?
- Allvarsgrad – Behöver brukaren hjälp direkt?
- Komplexitet – Har vi resurser för att möta behovet?
- Kunskap – Har vi kompetens för att möta behovet?
- Tidsperspektiv – Kan vårt stöd ge mening och självständighet för brukaren över tid?

Samverkan med VC

- VC Ställer frågor kring fall och balans och slussar till Seniormottag och Stepping on
- Direktkanal via funktionsbrevlådor i Cosmic utifrån samtycke
- Seniormottaget på plats varje vecka i Vårdcentralen väntrum framöver
- Proaktiva SIP:ar för personer som får en demensdiagnos

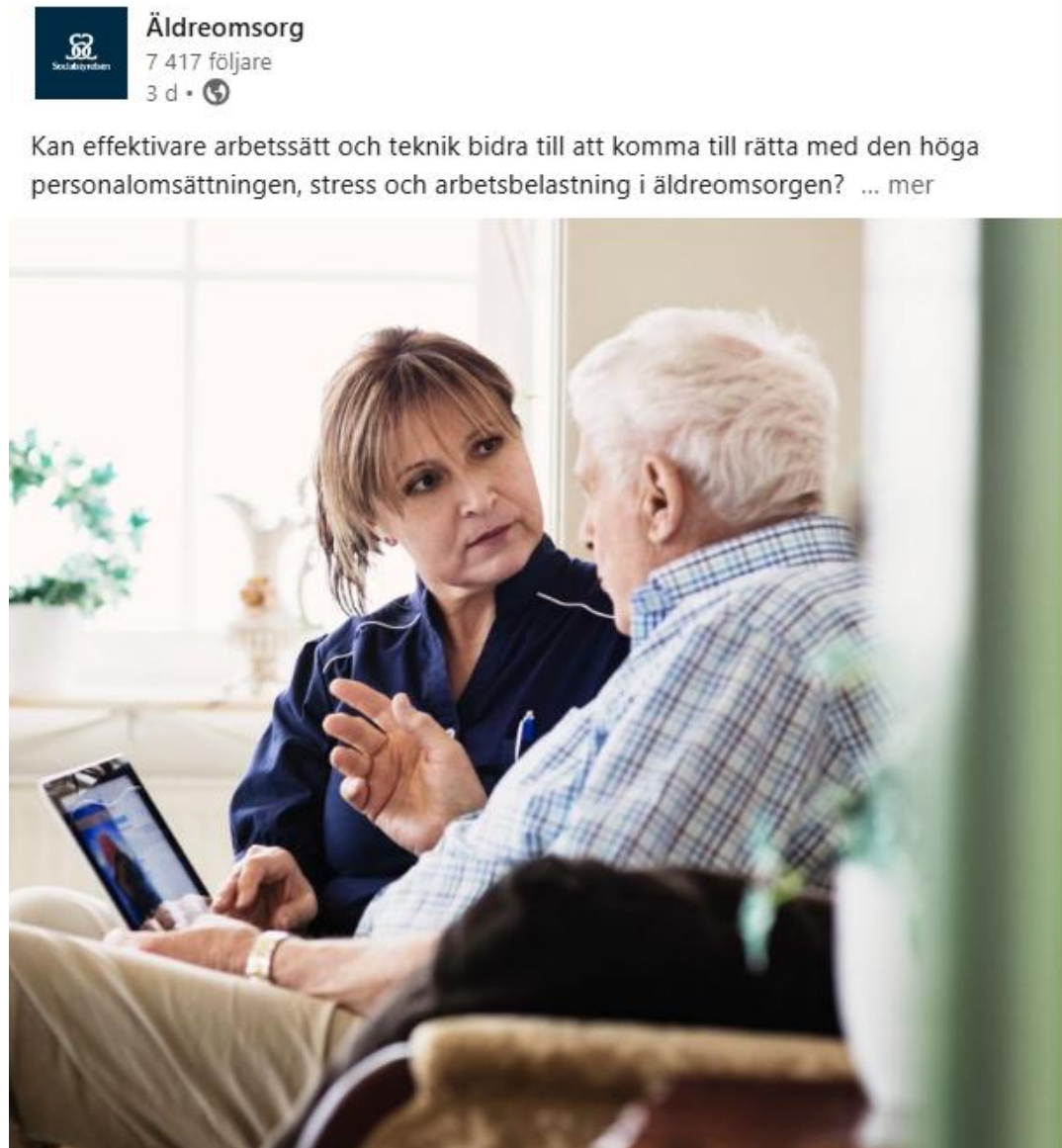
Utmaningar

- Vi går över gränser - Gnuggzoner
- Motivera till förebyggande och främjande insatser "skönt att få hjälp"
- Få till informationsspridning
- Gemensam "enkel" dokumentation
- Ett initiativ, inte projekt för komplext för det
- Kräver tillitsbaserat ledarskap, bygger bron när man går på den

Paus till kl. 11.05: Passa på att följa Socialstyrelsens sida Äldreomsorg på LinkedIn!

Här kan du dela med dig av erfarenheter och tankar om utmaningarna i äldreomsorgen och ta del av hur andra kommuner och verksamheter har mött dessa. Du får också del av aktuell kunskap inom området.

- Scanna koden direkt med din telefon:

Insatser utan individuell behovsprövning – vad gäller?

Insatser

Insatser för personliga behov

Insatser för
ekonomiska behov

Utan individuell
behovsprövning

Behovsprövning

Behovsprövning

Skäliga
levnadsvillkor

Skälig levnadsnivå

En ny möjlighet att erbjuda vissa insatser utan individuell behovsprövning

- En möjlighet för kommunerna, inte en skyldighet
- Komplement till behovsprövade insatser
- Den enskildes rättigheter och kommunens skyldighet att utreda är oförändrade
- Ska vara enklare för individer att få stöd och hjälp tidigare
- Alla insatser för personliga behov får inte tillhandahållas på detta sätt

Hur ska insatser utan individuell behovsprövning erbjudas?

Kommunerna måste ta ställning till vilken eller vilka insatser de vill erbjuda utan individuell behovsprövning

Kommunerna måste ta ställning till villkoren för insatsen – vem som ska få ta del av den

Den enskilde går direkt till utföraren för att ta del av insatsen – ingen ansökan, utredning och beslut

Utföraren är skyldig att informera individen om möjligheten att söka om insatser som vanligt hos socialnämnden (informationsskyldighet)

Dokumentationsskyldigheten

- Alla insatser ska dokumenteras oavsett hur de är utformade eller hur de tillhandahålls
- Dokumentation ska göras under genomförandet av insatsen
- Det som ska dokumenteras är:
 - faktiska händelser och omständigheter av betydelse

Särskilt undantag för insatser utan individuell behovsprövning

- Nämnden kan fatta ett särskilt undantagsbeslut om det föreligger ***särskilda skäl***.
- Undantaget kan endast avse uppgifter som kan röja den enskildes identitet, t.ex. personnummer, namn, adress.

Tack för idag!

socialstyrelsen@socialstyrelsen.se

Karlshamns
kommun

Ej behovsprövade insatser inom äldreomsorgen

Bakgrund

- Tidigare fanns beslut om förenklad handläggning enligt SoL för individer 80 år och folkbokförda i kommunen.
- Insatserna var trygghetslarm, social tid, tvätt, städ, inköp och matdistribution.
- Många kommuninvånare har beslut om insatser utifrån förenklad handläggning. Var starten för en kontakt med kommunen och därför ville vi göra dessa lätt tillgängliga.
- Tidigt fokus att insatser inom förenklad handläggning skulle utformas som ej behovsprövade insatser.
- Analyserade vilka av insatserna som skulle ingå och kom fram till alla förutom städning och social tid.

Förenklad
handläggning
Ej behovsprövad insats

Process under våren 2025

- Skapades en arbetsgrupp – verksamhetschefer för myndighet och hemtjänst, systemförvaltare av verksamhetssystem, verksamhetsutvecklare, SAS, socialt ansvarig socionom, kommunjurist, enhetschef för biståndshandläggare och enhetschef för hemtjänst.
- Ansvarig i arbetsgrupp informerade nämnd regelbundet om processen.
- Arbetsgrupp utgick ifrån vad har vi, vad tänker vi, vad ser vi för behov och vad skulle fungera.
- Träffar varannan vecka våren 2025 och ansvarsområden fördelades.
- Skapade underlag för en förvaltningsövergripande riktlinje kring ej behovsprövade insatser inom barn, vuxen och äldre. Där framkommer vad som ska följas upp på individnivå.
- Beslut om Riktlinje för ej behovsprövade insatser togs av nämnd, maj 2025.

Process under våren 2025

- Ansvariga för biståndshandläggare och hemtjänsten tog fram rutiner för hur processen skulle se ut för respektive ansvariga.
- Start 1 juli
- Information på hemsidan för kommuninvånare , E tjänst för anmälan samt telefonnummer.

Utmaningar

Finns.....

Utmaningar...möjligheter

- Olika tolkningar kring nya lagen gällande förebyggande och lätt tillgänglig och uppföljningsansvar på helhetsnivå.
- Praktiskt - hur vi löser det i verksamhetssystemet med en verkställighet men två olika insatstyper. (IBIC SoL och Ej behovsprövad insats)
- Tydlighet ut till organisationens olika medarbetare (BHL, F.O, avgiftshandläggare osv) och kommuninvånare när vi provar något nytt.
- Vi skulle snälltolka varandra från 1 juli när kommuninvånare ringde biståndshandläggare och lämna över till planerare.
- Regelbundna uppföljningsträffar är ett måste för att kunna hitta lösningar på våra utmaningar. Sker 1 gång / månad. Viktiga!
- Utmaning för oss alla BHL och FO att få en helhetsbild i verksamhetssystem innan vi hittar nya former. Förtydliga våra olika ansvarsområden på uppföljningar av insatserna så det sker med systematik.
- Begränsa / förtydliga " ny insats" vid uppföljning av tidigare insatser enligt förenklad handläggning för kommuninvånare.
- Hela tiden nya frågeställningar mellan handläggare, verkställighet och kommuninvånare.
- En sak i taget- regelbunden uppföljningar viktiga! Vi är inte i mål, men nu kör vi!

Hjärnkåren

Elin Nilsson

Demenssjuksköterska Kognitiva teamet Lunds kommun

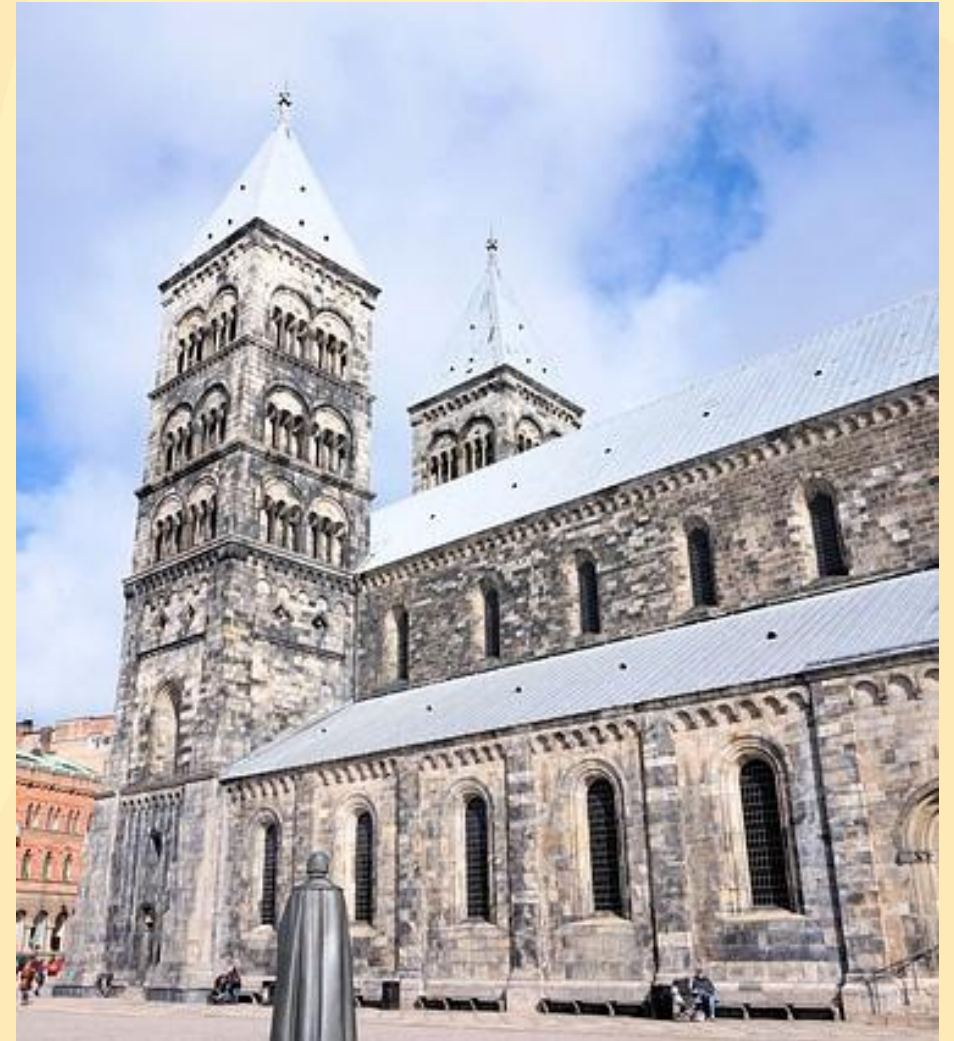
Lunds kommun

Antal invånare:

- 2024: 131 590
- 2034: 150 000

85 år och äldre

- 2024: ökning med 81%

Hjärnkåren

Öppen verksamhet för personer med kognitiv svikt eller tidig fas kognitiv sjukdom

Inget biståndsbeslut

Inget diagnoskrav

Kriterier:

- Kunna ta sig dit på egen hand
- Inget omvårdnadsbehov

Aktiviteter utifrån FINGER-modellen

Styrgrupp

- Demenssjuksköterskor
- Enhetschef
- Ledare för hjärnkåren

Ledare

- Silvia-fysioterapeut

Exempel på aktiviteter

Föreläsningsserie

- En för var finger
- Tillsammans med anhöriga

Odlingslott

Vattengymnastik

Hjärngympa

- 4 grupper
- 12 deltagare i var grupp

Promenad

- Inkl balans och styrka
- Går ofta själva numera

Konstvisning

Styrka och balans

- Tre olika pass/vecka

Målar- och skapargrupp

- Hålls tillsammans med en av deltagarna själva

Budget

Ingen egen budget

- Dagverksamheternas

Ingen egen lokal

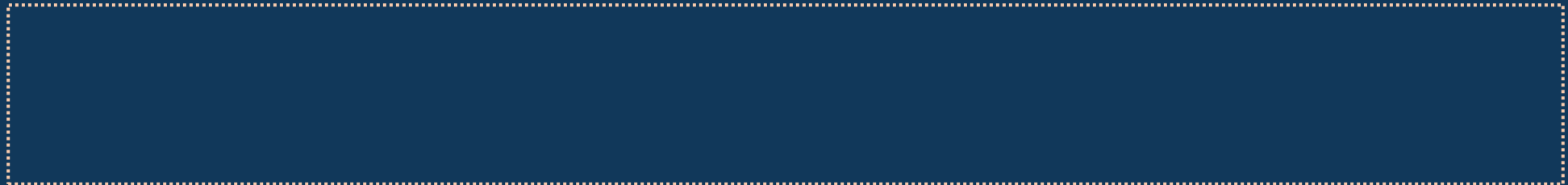
- Lokal 2026

Kostnader

- Silviafysioterapeut
- Småinköp

Summering och information om aktuella stöd och kommande aktiviteter

Kunskapsstunder och reflektionspass för arbetsgrupper i äldreomsorgen

- Den nya socialtjänstlagen i äldreomsorgen
- Äldre och alkohol
- Vem bestämmer? Att lyssna till den äldre.
- Äldre är som alla andra – var nyfiken på den du möter
- Hur får vi relationen med anhöriga att fungera?

Du hittar inspelat material här:

Aktuella webinarier och erfarenhetsutbyten

Webbinarium: "I samverkan för en tryggare äldreomsorg – dialog mellan forskning, praktik och politik"

26 november, klockan 13.00–15.00

Du hittar information om fler kommande aktiviteter här:

Tips från SKR

Evenemang hösten 2025

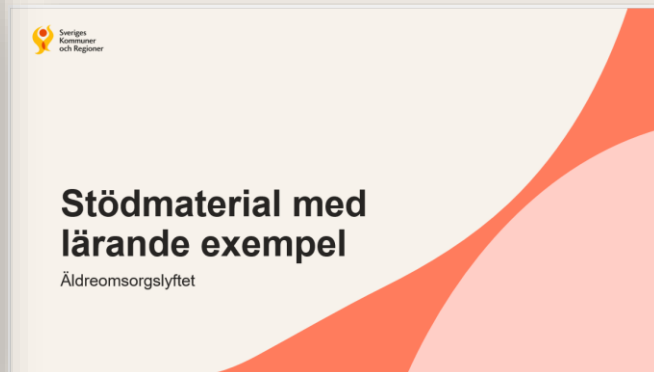
- Liv till åren: Omställning pågår! 18 november kl. 11-12
- AI i socialtjänsten – juridiskt perspektiv. 18 november kl. 13-15
- Vilken AI-lösning ska vi välja? 25 november kl. 10-11.30
- Nära vård – framtidsdagen. 27 november, fysisk heldagskonferens
- Lärträff för äldreomsorgen – tema kunskapsbaserad äldreomsorg. 28 november kl. 10-11.30
- Mötesplats hälsa, vård och omsorg för äldre 2026 20 januari 2026

För ytterligare information och anmälan samt tips på ytterligare evenemang, se SKR:s evenemangskalender.

Följ QR-koden
och hitta
evenemang på
skr.se

SKR har utvärderat Äldreomsorgslyftet

Följ QR-koden
och hitta
materialen på
skr.se

Varmt tack

Ellinor Egefors Åkesson, Nacka kommun

Mia Hernell, Hammarö kommun

Malin Bengtsson och Malin Larsson Hansson, Uppsala kommun

Pernilla Risberg och Nellie Johnsson, Karlshamns kommun

Elin Nilsson, Lunds kommun

Som tack har SKR gett en donation i era namn
till förmån för Svenska Röda Korset.

Tack för idag!

socialstyrelsen@socialstyrelsen.se

